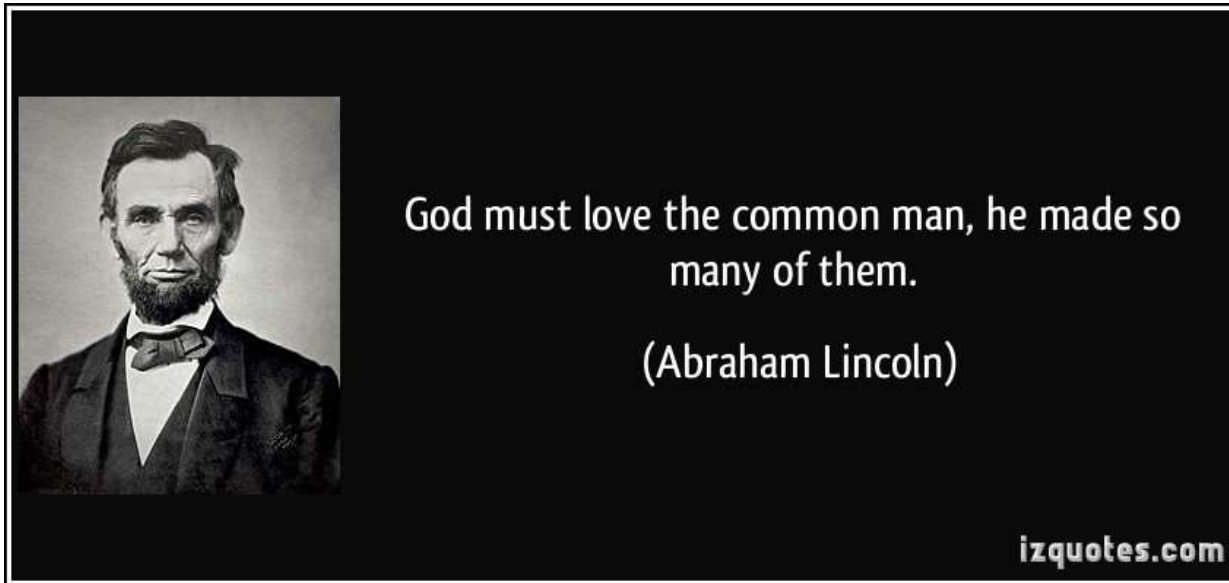

אחריות יוצרי סיכונים לנזקי האדם הפשוט חיים קליר, עו"ד

© חיים קליר ושות'

מהפכת האדם הפשוט

אחד התהליכים ההיסטוריים החשובים ביותר במאתיים השנים האחרונות הוא עליית מעמד האדם הפשוט

© חיים קליר ושות'

נאום האדם הפשוט

**"מצעד החירות של 150
השנים האחרונות היה
מהפכה נהדרת של העמים.
התחוללו מהפכות באמריקה,
בצרפת, באמריקה הלטינית וברוסיה
כולן דיברו בשם האדם הפשוט
חלקן התבצעו בהפרזה אבל אנשים
פרצו דרכן אל האור"**

8.5.1942 סגן נשיא ארה"ב הנרי וואלאס © חיים קליר ושות'

נזקי גופו של האדם הפשוט

- עד לשנת 1947 אדם שנפגע בישראל לא היה זכאי לכל פיצוי על נזקי גוף
- העליון בפרשת שרמן (1940) עדיין קבע: אין דרך המאפשרת לפצות אדם על ייסורי גוף ונפש
- קביעה זו עוררה זעם רב בקרב הישוב
- רק בשנת 1947 בפרשת אור הודו שופטי העליון בטעותם
- אולי ידעו כי כעבור חודשיים ממילא תאומץ בארץ פקודת הנזיקין

משוכות קשות למימוש זכויות

- חיילים משוחררים פתחו במרד עקוב מדם לקבלת גמלאות
- המרד הצליח אולם כשהחיילים באו לממש את זכויותיהם גילו וועדות רפואיות שבדקו אותם בדקדקנות יתר
- "זו התנקשות בזכויות" זעק מנהיג המרד, "הלוחמים ימותו מזקנה בצפייה לדואר"
- המרד ושפיכות הדמים התחדשו (גבריאל גארסיה מארקס מאה שנים של בדידות)

וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ

- דיני הנזיקין מבוססים על הציווי המקראי וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ
- אבל קריאת הפסיקה מלמדת שהיישום תלוי בהשקפת השופט
- במי השופט רואה "רע" שעליו הוא אמור להגן

קפדן כשמאי

- אם ליבו של השופט נתון לתאגידיים הגדולים השופט יהא "קפדן כשמאי"
- הוא ייתלה בכל נימוק שימצא כדי להגן עליהם וידרוש ראיות שהאדם הפשוט לא יוכל להביא

ענוותן כהלל

אבל אם ליבו של השופט
נתון למוכי הגורל הוא יהא
"ענוותן כהלל"

הוא יצא מגדרו כדי למצוא עבור
הנפגע "צד זכות בדין"

הסולם קרס מי אחראי

- הורה נפל מסולם כאשר השתתף במצוות הקמת סוכה בגן ילדים
- מבטחת הגן: הנפגע לא הוכיח כי בסולם היה פגם כלשהו

השופט ג'מיל נאסר

הסולם הוא של בעל הגן
לכן תאגיד הביטוח צריך
להוכיח שהסולם תקין

אבל ההורה הוא מבוגר עובד רפאל
מודע לשימוש בסולמות בעבודה
ולזהירות המתבקשת

לכן בעל הגן אחראי בכפוף לרשלנות
תורמת בשיעור 35 אחוז

השופטת הדס עובדיה

**• עוזרת בית מבוגרת נפלה
מסולם**

**• בניגוד לשופט נאסר השופטת
הדס עובדיה קבעה כי נטל
ההוכחה מוטל דווקא על
העובדת למרות שהסולם סופק
לה על ידי המעביד**

ועוד נימוקים שנמצאו לדחיית תביעת העוזרת

- לעוזרת בית בגיל מתקדם ניסיון רב בשימוש בסולם בניקוי דירות של אחרים
- גם את ביתה היא מנקה בעזרת סולם
- לכן "גורם הסיכון הנוגע לעליית העוזרת על הסולם... הינו גורם סיכון טבעי אשר עוזרת בית סבירה מודעת אליו ואף יכולה להישמר מפניו"

הציל מאונס ונורה על ידי האנס

- בעשר בלילה הופיעה ילדה נפחדת בת 12 בחנות הבגדים של אברהם לוי במדרחוב צפת
- הילדה ביקשה הגנה מפניו של אנס
- לוי יצא אל התוקף ודיבר על ליבו שיעזוב את הילדה לנפשה
- התוקף שלף אקדח וירה בלוי 5 כדורים מטווח אפס
- לוי נפצע קשה ביותר, נותר משותק בגופו, מרותק לכיסא גלגלים לכל ימי חייו עם נכות צמיתה בשיעור 100 אחוז

האקדח של תאגיד שמירה

- התוקף ירה מאקדח שתאגיד שמירה הותיר בידיו בסוף יום העבודה
- תאגיד השמירה משיקולי רווח לא אסף בסוף יום העבודה את נשקי עובדיו ולא השקיע משאבים בסינון מאבטחים מופרעים בנפשם
- האם יצירת הסיכון מטילה על תאגיד השמירה אחריות לנזקי אדם שנפגע מהסיכון?

כשתאגיד עסקי יוצר סיכון

- השופט אשר קולה קבע כי אמנם תאגיד השמירה יצר את הסיכון אך הוא לא היה צריך לצפות כי הסיכון יתממש ועובר אורח תמים ייפגע מנשק שהושאר בידי אדם בעל אישיות רעועה
- וכך לוי נותר בסוף המשפט בלא פיצויים למרות שפעל על פי הציווי המוסרי והחוקי של "לא תעמוד על דם רעך"

נהגה עם כאבי ראש והתעלפה

- **הילה אטיאס סבלה מירידות לחץ דם וחווה התעלפויות מעת לעת**
- **באחד הבקרים עלתה על רכבה עם כאבי ראש**
- **בהמשך התעלפה איבדה את השליטה על ההגה וגרמה לתאונה**
- **האם יצירת הסיכון מטילה עליה אחריות לתאונה?**

כשאדם פשוט יוצר סיכון

- **השופט נצר סמארה קבע כי אטיאס אשמה בתאונה משום שכאבי הראש היוו סיכון**
- **השופט לא המשיך לבדוק אם אטיאס הייתה צריכה לצפות כי הסיכון יתממש ועובר אורח תמים ייפגע כפי שהשופט קולה עשה כאשר נמנע מהטלת אחריות על תאגיד השמירה**

צעד אחד לפני הטלת אחריות בשל עצם יצירת הסיכון

- מאיר סבג גלש במגלשת מים
- לאחר שהגיע מטה נחת על ראשו אדם שגלש אחריו
- מומחה בטיחות: המגלשה תקינה
- גם דרך ההפעלה הייתה תקינה: המתקן הופעל על ידי משלח שפיקח מלמעלה וקולט שפינה מלמטה

השופט המחוזי יצחק בנאי

- הפגיעה היא פרי סיכון יום יומי שהגולש צריך לקחת בחשבון
- הנפגע לא הביא מומחה שיעיד על אמצעי הבטיחות שיוצר הסיכון היה צריך לנקוט למניעת התמשות הסיכון
- בשלט על המתקן צוין כי האחריות לנזק מוטלת על הגולש

השופטת דליה דורנר מסכמת את הפסיקה

1. יוצר סיכון יישא באחריות רק אם הנפגע יוכיח שהסיכון הוא בלתי סביר והמזיק לא נקט אמצעי זהירות סבירים

2. הסיכון ייחשב בלתי סביר כאשר ההסתברות להתממשותו והנזק הצפוי גבוהים אל מול עלות אמצעי הזהירות הדרושים למניעתו

3. הסבירות תיבחן על פי מדיניות משפטית בהתחשב בערך החברתי ובאינטרס הציבורי בפעילות יוצרת הסיכון

הנחת העבודה: יוצר הסיכון אחראי

- השופטת דורנר: הפסיקה הקיימת לא מובילה את השופט לפתרון במקרים ספציפיים
- לכן השופטת מציעה לקבוע הנחת עבודה: יוצר הסיכון אחראי לנזק כאשר הסיכון ניתן לחיזוי
- גלישה מגובה של שבעה מטרים יוצרת תאוצה
- אחד מסיכונים הצפויים של התאוצה הוא פגיעת הגולשים זה בזה
- הצדק דורש כי מי שיישא בעלות הנזק הוא יוצר הסיכון ולא הנפגע

(ע"א 3124/90 סבג נ' אמסלם ואח')
© חיים קליר ושות'

באחד המשפטים שנדונו בפני
השופט חיים כהן הבין עורך
הדין כי השופט חש אהדה
לצד השני בשל מצבו הקשה

עורך הדין הזהיר: "ודל לא תהדר בריבו"

על כך השיב לו השופט כהן:

"סהדי במרומים שלא אהדר ולא אצדיק שום דל

בריבו, אלא אם כן אמצא לו צד זכות בדיון.

אבל מודה אני ומתוודה, שלא אנוח ולא אשקוט

מלחפש לדלים ולעשוקים ולנדכאים צד זכות

בדיון ולא אאמין לאומרים לי, אל תיגע כי לא

תמצא"

לסיכום

זכרו תמיד: "הצדק דורש כי מי שיישא בעלות הנזק הוא יוצר הסיכון ולא הנפגע"
לא אני אמרתי. השופטת דליה דורנר

